

21.7.2016

Asia

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN SOVELTAMINEN

HANKKEESTA VASTAAVA

Tuulialfa Oy
Knuutintie 3 as 2
00370 HELSINKI

HAKEMUS

Tuulialfa Oy on pyytänyt Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuk-
sen päätöstä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamistar-
peesta Rovaniemen kaupunkiin Kuusiselkään sijoittuvasta seitsemästä
tuulivoimalasta.

Hanke

Tarkoitus on rakentaa neljästä seitsemään tuulivoimalaa, joista neljä si-
joittuu kaatopaikka-alueelle, sen kulmien tuntumaan, ja loput enintään
kolme kaatopaikan pohjoispuolelle tulotien läheisyyteen. Kuusiselkä si-
jaitsee noin 15 kilometriä Rovaniemen keskustasta Ranuantien varressa.
Tuulivoimaloiden enimmäiskorkeus on 240 metriä ja napakorkeus maan-
pinnasta enintään 160 metriä. Tuulivoimaloiden teho tulee olemaan 3-3,5
MW ja liittymisteho on enintään 25 MW. Sähköverkkoliityntä toteutetaan
20 tai 25 kV jännitteisellä johdolla joko ilmajohtona tai maakaapelina. To-
teutustapa päätetään tarkempien teknisten ja rakennettavuusselvitysten
perusteella. Rakennettavan voimajohdon pituus on noin 8 kilometriä.
Lähtöpiste on Kuusiselän jätekeskuksen alueella. Päätepiste on maan-
tien 78 varressa Sapollasselän kohdalla, jossa tuulivoimapuisto liitetään
rakennettavan 20/110 kV muuntajan kautta 110 kV alueverkkoon. Vala-
jaskoki – Permantokoski 110 kV voimajohdossa on hankkeelle vapaata
siirtokapasiteettia. Rakenteena muuntaja-alue vaatii noin 20 x 20 metrin
alueen. Muuntaja aidataan alueelle pääsyn estämiseksi.

Hakemuksen mukaan yhtiöiden (Napapiirin Residuum Oy ja Tuulialfa Oy)
tavoitteena on käynnistää uuden energiateknologian pilotti-, demonstraatio-
referanssilaitoshanke. Tuulivoiman lisäksi kokonaisuuteen yhdiste-
tään aurinkoenergian talteenottoa sekä kaatopaikalta saatavan biokaasun
(noin 1 MW, enintään 2 MW) käsittelylaitos. Uusiutuvan energian tuo-
tanto sijoitettaisiin, kun kaatopaikkatoiminta loppuu. Biokaasun talteen-
otto ja hyötykäyttö on suunniteltu kaatopaikan käytöstä poistamiseen ja
jälkihoitoon. Biokaasulaitos sijoittuisi aidatun kaatopaikka-alueen sisä-
puolelle ja aurinkopaneelit kaatopaikka-alueelle ja sen pohjoispuolelle.
Aurinkosähköpotentiaali on noin 3-4 MW. Biokaasun hyödyntäminen ete-
nee jo Rovaniemen Residuumin vetämänä kaatopaikan keräyskentän
valmistelulla.

Ympäristöselvitys

Hankealue on Napapiirin Residuum Oy:n ja Rovaniemen kaupungin sekä
yhden yksityisen omistuksessa. Se on kaatopaikka, jota ympäröi pääasi-
assa metsätalouskäytössä olevat metsä- ja suoalueet. Kiinteistöille on
hyvä asfaltoitu tieyhteys ja alueella on hyvä tuulisuus > 7 m/s (Tuuliatlas).
Tuulivoimaloiden käyttöönotto on alustavasti suunniteltu tapahtuvan

vuonna 2018. Alueella ei ole yleis- tai asemakaavoja. Rovaniemen maakuntakaavassa alue on yhdyskuntateknisen huollon alue (ET 2267, kaatopaikka) ja maa- ja metsätalousvaltainen alue (MT).

Tuulivoimaloiden sijoittamisen lähtökohtana on ollut riittävä etäisyys tiiviimpään asutukseen sekä muun maankäytön, kuten kaatopaikkarakojen ja luonnonsuojelun huomioiminen. Lähin asutuskeskittymä on kuusi kilometriä hankealueesta kaakkoon sijaitseva Kivitaipale. Asuinrakennukset keskittyvät kantatien 78 varteen ja loma-asutusta on pääosin vesistöjen rannoilla, mm. Konttijärvi (3,6 km, 7 loma-asuntoa), Latvajärvi (3,3 km, 6 loma-asuntoa) ja Iso-Kuusiseljänlampi (1,5 km, 1 loma-asunto). Kaksi loma-asuntoa on 1,2 km:n etäisyydellä ja vakituinen asunto 1,5 km:n etäisyydellä. Asuntoja noin kahden kilometrin etäisyydellä ja haja-asutus sijoittuu noin 3-6 km:n etäisyydelle.

Suunnittelu- tai lähialueella ei ole suojelualueita tai kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä alueita tai kohteita. Museoviraston rekisterin mukaan alueella ei ole muinaisjäännöksiä. Erillistä inventointia ei ole tehty. Tuulivoimaloiden alueen koillispuolelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma (MOR-Y13-096).

Hankealueelle johtaa kaksi linnuston käyttämää ravinnonhankintareittiä, jotka on luokiteltu maakunnallisesti merkittäviksi. Kaatopaikka-alueen sulkeminen vuonna 2016 vaikuttaa välittömästi lintumääriin alueella, koska ravintolähde poistuu. Kaatopaikan osittaisen sulkemisen jälkeen jäte on epäorgaanista, joten eläinten ja erityisesti lintujen ruokailu kaatopaikka-alueella loppuu kokonaan. Haittalintujen määrä alueella vähenee ratkaisevasti. Näin ollen nykyiset alueella esiintyvät lokki- ym. linnut poistuvat alueelta vuoteen 2018 mennessä, jolloin tuulivoimaloiden sähköntuotanto on suunniteltu aloitettavaksi.

Tuulivoimalat sijoittuvat metsävaltaiselle alueelle ja lähiympäristö on melko sulkeutunutta. Metsä ja maaston kumpuilevuus muodostavat selkeitä näkemäesteitä. Avoimia näkymiä avautuu lähinnä pohjois-koillispuoleisilta vesialueilta sekä avoimilta suoalueilta tuulivoimaloiden suuntaan katsottaessa, Ranuantieltä ja Kivitaipaleesta. Etäämpänä tuulivoimaloihin on näkymä Kemijokivarresta Ala-Korkalosta, Rovaniemen keskustasta jokivarresta sekä Oikaraisen kylästä (14 km). Aineistoon kuuluu valokuvasoitteita 3,9 km:n, 6,3 km:n ja 14,8 km:n etäisyyksiltä.

Meluservellyksessä on käytetty tuulivoimalaa, jonka turbiinityyppi on GE 3,4-137, nimellisteho 3,4 MW, napakorkeus 167 m ja valmistajan ilmoittamaa maksimiäänitehotaso ja lähtömelutaso 106,5 dB(A). Turbiinin roottorin halkaisija on 137 m. Voimalat sijoittuvat maanpinnantasolle 184 -205 mmpy. Tuulivoimaloiden ympäristöstä on määritelty kuusi vertailukiinteistöä, joiden kohdilla kokonaismelun ja matalataajuisen melun tasoja tarkastellaan tarkemmin. Lähimpänä voimaloita sijaitsevat K4 ja K5, joiden etäisyys on noin 1200 metriä. Mallinnustulosten perusteella melutasot jäävät Valtioneuvoston asetuksen ohjearvojen alapuolelle kaikkien alueen rakennusten kohdilla. Kokonaismelun äänitasot vertailukiinteistöjen kohdilla ovat 29,2 (K3, 1500 m) -36,9 (K4) dB(A). Korkeimmat matalataajuisen melun tasot kohdistuvat samoin kiinteistöön K4 (49,8 dB). Korkeimmat 20 hertsin ulkomelun äänitasot ovat lähes 50 dB. Melutasot jäävät asumisterveysasetuksen arvojen alapuolelle.

Tuulivoimaloiden varjostusvaikutukselle ei ole Suomessa määritelty ohjearvoja. Ympäristöministeriön ohjeissa tuulivoimapuiston suunnitteluun suositellaan käytettäväksi muiden maiden suosituksia välkemäärien osalta. Tanskassa on määritetty vuotuisen välketuntimäärän suositusarvoksi 10 h. Ruotsissa vastaava suositusarvo on 8 h ja korkeintaan 30 min päivässä. Välkevarjostusmallinnuksen mukaan korkein vuotuinen välke-aika (5 tuntia ja 22 minuuttia) kohdistuu vertailukiinteistöön K4. Kiinteistön kohdalla vaikutus ajoittuu lähinnä helmi-maaliskuun ja loka-marraskuun keskipäiviin klo 11-14. Kaikkien kiinteistöjen kohdilla päivittäinen välke-aika jää alle 30 minuutin (K4 ja K5 10 minuuttia).

Puolustusvoimat on ottanut kannan seitsemän 230 metriä korkean tuulivoimalan hankkeen hyväksyttävyydestä (22.4.2016, 734/10.03/2016). Suunniteltu tuulivoimahanke sijoittuu ilmavoimien ilmavalvontatutkien vaikutusalueelle. Tutkavaikutusten arvioidaan olevan kuitenkin niin vähäisiä, ettei niillä ole merkittäviä ja laaja-alaisia haittavaikutuksia puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän toteuttamiselle. Hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien alueellisiin toimintaedellytyksiin eikä sotilasilmailuun. Pääesikunta toteaa, hankkeen suunnitelman mukaisilla tuulivoimaloilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien valvonta- ja asejärjestelmien suorituskykyyn, joukkojen ja järjestelmien koulutukseen ja käyttöön eikä sotilasilmailuun.

Finavian lentoestelausunnon (6.11.2015, 589/521/2015) mukaan 215 metriä maanpinnasta ja 425 metriä merenpinnasta olevalla tuulivoimala-esteellä ei ole vaikutuksia Finavian lentoasemien ilmailumääräys AGA M3-6 mukaisiin korkeusrajoituspintoihin. Este vaikuttaa lentoliikenteen sujuvuuteen ja aiheuttaa muutoksia Ilmailutiedotusjärjestelmässä julkaisutaviiin tietoihin. Lausunnossa viitataan AIRAC-menettelyyn ennen esteen pystytystä. Este on huomattava lentoeste ja lentopaikan este ja se korottaa alueminimikorkeuksia arvosta 21 arvoon 24.

Hankealue kuuluu Narkauksen paliskuntaan. Paliskunnan lausunnon mukaan suurin sallittu eloporomäärä on 2000 poroa ja poronomistajia on 71. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen luonnonlaitumilla. Suunnittelualue on porojen kesälaidunta ja vasoma-alueita. Viime aikoina porot eivät ole laiduntaneet alueella niin paljon kuin aiemmin. On epäselvää, välttävätkö porot vasoineen kaatopaikkaa ja siihen liittyvää toimintaa vai onko kyse normaalista laitumien vaihtamisesta. Alueella ei ole poronhoidon rakennelmia. Noin 5 km linnuntietä länteen, Konttikairan tien varressa on kiinteä poroaitapaikka, Heiskanen, jota on käytetty kesäisin vasojen merkitsemiseen. Noin 5 km päässä alueen lounaispuolella sijaitsee Inginjärven siirtoaitapaikka, jota on myös käytetty vasojen kesämerkinnässä. Aitoja ei ole käytetty muutama vuosiin, koska alueella ei ole ollut niin paljon poroja kesällä. Narkauksen paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen käsityksen mukaan poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arviointi ei yksistään välttämättä edellytä YVA-menettelyä.

Voimajohto sijoittuu koko matkalta teiden varsille, osittain johtoaukea tiealueen reunavyöhykkeelle. Sähkönsiirron toteuttaminen 20 kV ilmajohtona edellyttää avoimena pidettävää johtoaluetta, joka on joko noin 10 metriä leveä (avojohto) tai noin 6 metriä leveä (päällystetty johto). Maa-kaapeli voidaan sijoittaa tietyin edellytyksin tien sisä- tai ulkoluiskaan.

Maakaapeli asennetaan kaapelikaivantoon, joka kaivetaan kaivinkoneella. Kaapelikaivannon syvyys on tyypillisesti 80 cm ja leveys 40 cm. Lisäksi työkone vaatii työalueen. Tieympäristössä ei ole tarvetta raivata esimerkiksi metsää, koska työkoneille on riittävästi tilaa tiealueella. Vaihtoehtoisesti maakaapeli voidaan asentaa aurausmenetelmällä, jossa maahan tehdään aurasuonilla viilto, johon samanaikaisesti asennetaan kaapeli, varoitusnauha ja suojaverkko.

Voimajohtoreitin varrella ei ole asutusta. Lähimmät asuin- tai lomarakennukset sijaitsevat yli 100 metrin etäisyydellä. Alle 500 metrin etäisyydellä voimajohtoreitistä sijaitsee kaikkiaan kaksi lomarakennusta. Kyseinen voimajohto on vastaava kuin jakeluverkon keskijännitevoimajohtot. Jakeluverkon keskijännitteiset 20 kV sähkölinjat eivät aiheuta terveydellisiä haittoja, koska niiden aiheuttamat sähkö- ja magneettikentät ovat hyvin pienet. Voimajohtoreitillä ei ole pohjavesialueita eikä pintavesimuodostumia. Reitien varren suot ovat ojitettuja, metsäalueet ovat metsätaloustuotossa. Voimajohtoreitti sijoittuu arvokkaalle moreenimuodostumalle (Isokorpi). Voimajohtorakentaminen muuttaa moreenimuodostumaa siten, että ilmajohtorakentamisen johtoalue muuttuu puuttomaksi. Voimajohtopylväiden perustamisella ei ole käytännössä vaikutuksia maa- tai kallioperään, koska perustukset ovat kooltaan pienet. Maakaapeli muuttaa moreenimuodostumaa sen pinta-osassa kapeana linjana. Moreenimuodostuman piirteisiin maakaapelilla ei ole vaikutuksia. Voimajohtoreitillä ei ole luonnonsuojelualueita, suojeluohjelmien kohteita, Natura-alueita, arvokkaita kalliomuodostumia tai muita tunnettuja luonnon arvokohteita. Reitillä tai sen läheisyydessä ei ole tunnettuja muinaismuistoja, kulttuuriympäristöjä tai maisema-alueita. Merkittävin ilmajohtorakentamisen aiheuttama muutos on puuton johtoalue, joka estää jatkossa metsätalouden johtoalueella. Maakaapelilla ei ole vastaavaa, yhtä laajaa rajoitetta. Tieluiskaan sijoituessaan maakaapelista ei aiheudu muutoksia ympäristöön. Muuntajan vaatima maa-alue on laajuudeltaan pieni. Muuntamon läheisyydessä ei ole asutusta (lähin noin 1,3 km etäisyydellä Kursunkijärvellä). Muuntaja varustetaan suoja-altaalla, mikä estää öljyn pääsemisen maaperään onnettomuustilanteessa.

Neljän hehtaarin kaatopaikka-alueesta n. 50 % suljetaan tiiviillä rakenteilla kesällä 2016. Loppuosaa kaatopaikkakapasiteetista käytetään epäorgaanisen jätteen kaatopaikkana myös lähitulevaisuudessa. Biojätteen käsittelylle yhteismädätyslaitoksessa, joka sijaitsee Alakorkalossa, haetaan ympäristölupaa kesäkuussa 2016. Tavoitteena on, että biokaasulaitostoiminta alkaa vuoden 2018 aikana. Mikäli hanke ei etene suunnitellulla tavalla, Residuum järjestää keräämänsä biojätteen käsittelyn uudella tavalla joko Kuusiselässä tai toimittaa sen mädätettäväksi Rovaniemen ulkopuolelle. Tällöin toiminta järjestetään Kuusiselässäkin sisätiloissa.

ASIAN KÄSITTELYN VAIHEET

Asia on tullut vireille Lapin ELY-keskukseen 7.3.2016. Tietoja on täydennetty viranomaisneuvottelussa 11.5.2016 ja hankkeesta vastaavan täydennyksellä 20.4.2016 ja 30.6.2016. Kuusiselän tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty minkään muun lain mukaisessa menettelyssä.

Seuraavat viranomaiset on kutsuttu 11.5.2016 YVA-lain 6 §:n mukaisesti pidettyyn neuvotteluun: Rovaniemen kaupunki, Lapin liitto, Museovirasto,

Lapin maakuntamuseo, Lapin aluehallintovirasto, Puolustusvoimien 3. Logistiikkarykmentin Esikunta, Metsähallitus Lapin luontopalvelut. Lisäksi neuvotteluun pyydettiin Finavia Rovaniemen lentoasema. Neuvottelusta on laadittu muistio.

Viranomaiset esittivät neuvottelussa tai sähköpostitse seuraavat kannanotot:

Rovaniemen kaupunki toteaa, että alueella on voimassa oleva maakuntakaava, joka on yleispiirteinen ja ohjaa kuntakaavoitusta. Kunnan laatimassa kaavassa tullaan arvioimaan hankkeen vaikutukset. Rovaniemen kaupunki ei ota kantaa YVA-menettelyn tarpeeseen.

Lapin liitto: Voimassa olevassa Rovaniemen maakuntakaavassa hankealue on kaatopaikka (ET) ja maa- ja metsätalousalue (MT). Ehdotuksessa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaksi alue on ET ja M. Maakuntakaavaan kuuluu määräyksiä, jotka on otettava huomioon. Näitä ovat mm. maisema, linnusto, yhteisvaikutusten arviointi ja haitallisten vaikutusten lieventäminen. Kyseessä ei ole seudullisesti merkittävä tuulivoimahanke. Lapin liitto katsoo, että YVA-menettely ei ole tarpeen.

Lapin aluehallintovirasto: Loma-asutukseen on etäisyyttä 1,2 km. Sosi- ja terveysministeriön mukaan alle 2 km:n etäisyys edellyttää kattavampaa terveysvaikutusten arviointia. Yksittäisille loma-asunnoille tai asunnoille aiheutuvaa melu/terveyshaittaa arvioidaan kaavoituksen ja ympäristölupamenettelyn yhteydessä. Lapin AVI katsoo, että YVA-menettely ei ole tarpeen.

Finavia Rovaniemen lentoasema toteaa, että lausunto on pyydetty korkeimman rakennuksen mukaan. Hankkeella ei ole vaikutusta mittarilentomenetelmiin Rovaniemen lähilennonjohtoalueella. Ilmoittautumispiste 'ROSKA' Rovaniemen lentokentän lähialueelle ei sijaitse hankealueen läheisyydessä. Lentoasemanpitäjän ja lennonvarmistuspalvelun tuottajan kannalta tärkeät asiat tuulivoimaloiden suunnittelussa ja rakentamisessa tulevat tarkastelluiksi lentoestelausunnossa, jossa ilmailulain 158 §:n (Lentoesteet) ja 159 §:n (Lentoturvallisuudelle vaaraa aiheuttava toiminta) mukaisesti tarkasteltuna ilmailun toimintaedellytykset turvataan. Finaviolla ei ole tarvetta esittää YVA-lain mukaisen menettelyn käynnistämistä.

Hankkeesta vastaavaa on kuultu ennen päätöksen tekemistä. Tuulialfa Oy katsoo, että hankkeella ei ole vaikutuksia, joita ei voi selvittää kaavoituksella. Tuulialfan mielestä hankkeessa ei ole perusteita YVA-menettelylle.

HANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Harkintaperusteet

Tuulivoimaloiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (YVA-asetus, 713/2006) 6 §:n (359/2011) hankeluettelon kohdan 7) 'energian tuotanto' perusteella. Sen kohdan e) mukaan tuulivoimalahankkeet, joissa yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia, sovelletaan arviointimenettelyä YVA-lain 4 §:n 1 momentin nojalla. Kyseessä oleva

hanke alittaa asetuksen hankeluettelon hankkeelle määritetyn koon. Harkittaessa arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki 468/1994) 4.2 §:ssä (458/2006) tarkoitettuun hankkeeseen on tarkastettava aiheutuuko hankkeesta todennäköisesti laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Lisäksi harkittaessa vaikutusten merkittävyyttä on asetuksen 7 §:n mukaan tarkastettava erityisesti hankkeen ominaisuuksia, sijaintia ja vaikutusten luonnetta. Tarkasteltavia seikkoja ovat näin ollen mm. hankkeen koko, yhteisvaikutus muiden hankkeiden kanssa, nykyinen maankäyttö, luonnon sietokyky sekä vaikutuksen suuruus, monitahoisuus, todennäköisyys, kesto ja palautuvuus.

Hanke ja eri hankkeiden yhteisvaikutukset

Kuusiselän kaatopaikalle on annettu ympäristölupa 30.12.2011 (PSAVI/20/04.08/2010). Luvan mukaan muodostuva kaatopaikkakaasu on kerättävä mahdollisimman kattavasti talteen ja hyödynnettävä energiantuotannossa. Niiltä osin, kun hyödyntäminen ei ole mahdollista, kaasu voidaan hävittää polttamalla soihdussa. Kaasunkäsittelyjärjestelmä on rakennettava vuoden 2013 loppuun mennessä. Kaatopaikkakaasun haitallisten vaikutusten estämiseksi kaasun keräys on tarpeen järjestää mahdollisimman nopeasti alueille, joilla jätetäyttö saavuttaa riittävän pakkuuden ja kaasun muodostumisen seurannan perusteella jätteiden hajoaminen tapahtuu metaania tuottavasti. Päätöksessä todetaan, että kaatopaikkakaasut on tarkoituksenmukaista käsitellä ilman huomattavia investointeja varsinkin, kun muodostuvan kaasun määrä ei ole suuri. Päätös on voimassa toistaiseksi. Edellä mainittu ympäristölupa sisältää kaatopaikan sulkemista koskevat lupamääräykset ja sulkemissuunnitelman. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on antanut edellä mainitun päätöksen lupaehtojen muutosta koskevan ympäristölupapäätöksen 24.5.2016 (PSAVI/2953/2015).

Lapin ELY-keskus toteaa, että kaatopaikkakaasu hävitetään polttamalla. Puolet kaatopaikasta suljetaan vuonna 2016. Kaatopaikan arvioidaan toimivan vielä muutaman vuoden ajan. Kaatopaikkakaasua muodostuu arvioilta 15-20 vuotta kaatopaikan sulkemisen jälkeen. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ei ole myöntänyt poikkeamislupaa sijoittaa orgaanista ainesta sisältävää jätettä Kuusiselän kaatopaikalle (17.6.2016 PSAVI/3458/2015). Hankkeesta vastaava ei ole esittänyt yksilöityjä tietoja biokaasun käsittelylaitoksesta, käsittelymäärästä tai sen aiheuttamista vaikutuksista. Lapin ELY-keskus katsoo, että kaatopaikkakaasun käsittely on ratkaistu lainvoimaisessa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston antamassa ympäristöluvassa.

YVA-asetuksen hankeluettelon mukaan biologiseen käsittelylaitokseen, joka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle, sovelletaan YVA-menettelyä. Napapiirin Residuum Oy:n hanke lietteiden, biojätteen ja tuhkien yhteiskäsittelystä biokaasulaitoksen toteuttamiseksi Rovaniemen Alakorkalossa on suunniteltu YVA-menettelyssä vuonna 2014. Sijoittamisvaihtoehtona ei ollut Kuusiselkä muutoin kuin nollavaihtoehtoon osalta, jolloin Kuusiselän kaatopailla jatketaan biojätteiden käsittelyä aumakompostointina. Yhteysviranomaisen lausunto on annettu

3.2.2015. Sen mukaan hankkeella pyritään ratkaisemaan puhdistamoliet-
teiden ja biojätteiden käsittelykysymykset Rovaniemen seudulla seuraavien 20-30 vuoden ajaksi. Alakorkaloon sijoittuvat molempien vaihtoehdot VE1 ja V2 todetaan toteuttamiskelpoisiksi. Hankkeelle ei ole kirjausjärjestelmän (USPA 18.7.2016) mukaan haettu ympäristölupaa Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta.

Lapin ELY-keskus toteaa, että hankkeesta vastaava ei ole konkretisoinut hakemusasiakirjoissa ja viranomaisneuvottelussa esiin tuotua aurinkosähkön tuotantoa aurinkopaneeleilla. Hankkeesta vastaava on esittänyt käsityksensä, että kaatopaikkayhtiö olisi kiinnostunut sijoittamaan alueelle myöhemmin mahdollisesti aurinkopaneeleja ja esittänyt noin 3-4 megawatin aurinkosähköpotentiaalin tuotantoa. Aurinkopaneeleja tulisi noin neljä hehtaaria noin metrin korkeuteen. Lapin ELY-keskus on tiedustellut Rovaniemen Residuumilta asiasta ja sen mukaan kyse on mahdollisista rakennusten katoille sijoitettavista aurinkopaneeleista.

Lapin ELY-keskus katsoo, että uuden teknologian pilotti-, demonstraatio-referenssilaitoshankkeesta ei ole esitetty sellaista hankekuvausta ja tahotilaa molempien hankkeesta vastaavien taholta, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamistarve voitaisiin arvioida ottaen lisäksi huomioon edellä esiintuotu biokaasun käsittelyn mahdollistava ympäristölupa ja ristiriita aurinkosähkötuotannon tavasta ja laajuudesta. Tämän vuoksi hankkeena käsitellään seitsemää tuulivoimalaa.

Hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne

Hakemuksessa esitetyn lisäksi ELY-keskus toteaa seuraavaa:

Voimassa olevassa Rovaniemen maakuntakaavassa hankealue on yhdyskuntateknisen huollon alue (ET 2267), maa- ja metsätalousalue (MT 5087) ja sähkön siirtojohton osalta myös maa- ja metsätalousvaltainen alue (M 4513).

Kaikkien tuulivoimayksiköiden etäisyys maantieltä 78 on vähintään kaksi kilometriä. Lapin ELY-keskus toteaa, että Liikenneviraston ohjeet maanteiden vähimmäisetäisyyksistä tuulivoimaloihin täyttyvät hyvin.

Kuusiselän kaatopaikan hankealueella tai sähkönsiirtoreitin varrella ei ole tiedossa olevia luonnonsuojelulain (1096/96) 42 §:n koko maassa rauhoitettujen kasvilajien, 46 §:n uhanalaisten lajien eikä luontodirektiivin liitteiden IV a/b (eläin- ja kasvilajien) havaintopaikkoja Hertta-rekisterin eliötösin mukaan (13.4.2016, SYKE). Lähin uhanalaisen, koko maassa rauhoitetun kasvilajin esiintymä, mikä on myös luontodirektiivin liitteen IV b laji, sijoittuu noin 340 metriä hankealueesta länteen.

Kaatopaikka on Lapin maakunnallisesti arvokas lintujen kerääntymisalue Kuusiselän – Kemijoen väliset lentoreitit. Lentoreittien kausi on sekä keväät että syksy. Kuusiselän kaatopaikalla ruokailevat harmaalokit yöpyvät kaupungissa Salmijärvellä tai Hirvaalla Kemijoella. Salmijärven reittiä käyttää aamuin illoin noin 2000 harmaalokkia ja Hirvaan väylää noin 500 lintua. Kuusiselässä ruokailee myös tuhansia naurulokkeja sekä satoja variksia ja korpeja, joiden reiteistä ei ole yhtä tarkkaa kuvaa. Suurin osa linnuista suunnistaa kaupungin suuntaan. Alueella ei ole suurten petolin-

tujen pesäreviirejä Petolintujen pesät 2015 -rekisterin mukaan (Metsähallitus). Alueella esiintyy satunnaisesti maakotka. Maakotka esiintyy erityisesti lokakuun ja tammikuun välisenä aikana, jolloin lintu ruokailee alueella mm. saalistamalla alueella esiintyviä lintuja.

Hankealueella on nykytilanteessa kaatopaikkatoiminnoista aiheutuvaa melua. Ympäristölupapäätöksen mukaan melu on tavanomaista ja aiheutuu jätteiden kuljetuksesta aiheutuvan liikenteestä. Jätteiden murskaus-, levitys- ja tiivistystyöstä aiheutuva melu ei leviä jätetäyttöalueen ulkopuolelle. Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelun ohjearvoista (1107/2015) mukaan laskennallinen melutaso ei saa ylittää melun (L_{Aeq}) ohjearvoja: pysyvä asutus ja loma-asutus päiväsaikaan 45 dB ja yöllä 40 dB. Lapin ELY-keskus toteaa, että vaikka asetuksen soveltamisalan mukaan asetusta ei sovelleta ympäristövaikutustusten arviointimenettelylain mukaisissa asioissa, siinä säädettyjä arvoja voi käyttää vertailuarvoina arvioitaessa melun merkittävyyttä. Vaikka esitetyt melulaskennan tulokset eivät välttämättä ole lopulliset vaan ne tulevat tarkentumaan mm. voimaloiden ominaisuuksien mukaan, niiden on katsottava antavan riittävät tiedot vaikutusten merkittävyyden arvioimiseksi hankesuunnittelun tässä vaiheessa.

Hankkeesta vastaavan esittämien tietojen perusteella, kun otetaan huomioon rakennusten ääneneristävyys, matalataajuiset melutasot jäävät Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015) mukaisten toimenpiderajojen alle. Lapin ELY-keskus toteaa, ettei annetuissa tiedoissa ole kaikkia tarvittavia yksityiskohtia, mutta tiedot mahdollistavat vaikutusten merkittävyyden arvioinnin.

Kaatopaikka-alueen kaakkoisreunalla on kaksi pohjaveden laadun tarkkailun kannalta tärkeää pohjavesiputkea, lähde ja pintavalutuskenttä. Karttatarkastelun perusteella voimat sijoittuvat suhteellisen lähelle pohjavesivaikutusten seurantaan käytettäviä tarkkailuputkia. Etenkin kaatopaikan ympäristien eteläpuolisella suomalaisella alueella voi riittävän perustamissyvyyden saavuttaminen vaikuttaa esimerkiksi pohjavesiputkella UPV12. Alustava voimalan nosto- ja asennusalue sekä suunniteltu huoltotieyhteys sijoittuvan hyvin lähelle po. tarkkailuputkea. Alueen jätevedenpuhdistus toimii vielä ainakin 30 vuotta. Alueen sopivuus tuulivoimalalle on huono. Lapin ELY-keskus katsoo, että kaatopaikan täyttöalue ja jätevedenpuhdistamon lähialue eivät ole sopivia rakentamiselle.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Päätös

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää, että Rovaniemen Kuusiselän tuulivoimahankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 25 §:n mukaisesti oltava kuitenkin riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista hanketta toteutettaessa.

Perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin, joissa Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöönpaneminen edellyttää arviointia taikka joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi. Tarkemmin ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn piiriin kuuluvista hankkeista säädetään valtioneuvoston asetuksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, jonka 6 §:n hankeluettelossa mainitaan tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia.

Yhteisvaikutus muiden hankkeiden kanssa

Lapin ELY-keskus toteaa, että hankealueen vaikutusalueella ei ole olemassa tai Lapin ELY-keskuksen tiedossa olevia suunniteltuja tuulivoimaloiden alueita.

Hankkeesta vastaava on esittänyt, että hankealueelle on mahdollisesti tulossa myös biokaasun hyötykäyttöä ja aurinkosähkön tuotantoa. Lapin ELY-keskus toteaa, että käytössä ei ole ollut kaatopaikkayhtiö Rovaniemen Residuumin kirjallista kannanottoa asiaan. Aurinkosähkön tuotantoa ei ole yksilöity siten, että hankkeesta vastaavalla ja Rovaniemen Residuumilla olisi sama käsitys hankkeesta.

Hankkeesta vastaava ei ole esittänyt hyödynnettävää biohajoavan jätteen määrää tai biokaasun kapasiteettia tai laitoksen kaasuntuottoa. Kaatopaikalla syntyvän biokaasun talteenotto ja hyötykäyttö on lainvoimaisen ympäristöluvan mukaista toimintaa. Lapin ELY-keskus toteaa kaatopaikan ympäristöluvan mukaisesti, että muodostuvan kaasun määrä ei ole toistaiseksi suuri. Lapin ELY-keskus katsoo, että biokaasun hyötykäyttö ja sen ympäristövaikutukset on selvitetty ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä.

Lapin ELY-keskus katsoo, että ympäristöluvan mukainen biokaasun tuotanto ja pienimuotoinen rakennusten yhteydessä tapahtuva aurinkoenergian tuotanto yhdessä tuulivoimalahankkeen kanssa ei aiheuta yhteisvaikutuksia, jotka todennäköisesti aiheuttaisivat hankeluettelon hankkeisiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne

Kuusiselän tuulivoimalahanke on jonkin verran alle asetuksen määräämän 10 voimalan kokorajan ja alle 30 MW:n tehorajan. Hankealueen maankäyttö on tiedossa. Hanke sijoittuu kaatopaikka-alueelle ja sen läheisyyteen tavanomaiselle metsä- ja suoalueelle. Tuulivoimalat eivät sijoitu varsinaiselle kaatopaikan täyttöalueelle. Tuulivoimalat ovat rakennuksina kokoluokaltaan suuria. Tuulivoimaloiden alueen infrastruktuuri sijoittuu kuitenkin kaatopaikkatoimintojen välittömään läheisyyteen. Alue muuttuu enemmän teolliseksi, mutta alueen aiempi toiminta vähentää muutoksen suuruutta. Sähköjohto sijoittuu kaatopaikkatien ja maantie varteen. Sähkönsiirto ei edellytä 110 kV voimajohdon rakentamista. Hanke- tai vaikutusalue ei ole suojelullisesti, historiallisesti, kulttuurisesti tai arkeologisesti merkittävä. Hanke ei ole seudullisesti merkittävä eikä

hanke ei vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista. Lapin ELY-keskus katsoo, että hankkeen ominaisuudet tai sijainti eivät aiheuta YVA-lain 4.2 §:n tarkoittamia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Lapin ELY-keskus toteaa, että hankkeen vaikutusalueella ei ole valtakunnallisia, maakunnallisia tai paikallisia maisema-arvoja. Kaatopaikka-alue on katsottava maisemahäiriöalueeksi. Maisema muuttuu nykyistä teollisemmaksi siten, että maisemakuva muuttuu tuulivoimaloiden korkeuden vuoksi laajemmalla alueella kuin nykyisin. Visuaaliset vaikutukset kohdistuvat etenkin Rovaniemen keskustaan, Kivitaipaleen kylään sekä osalle vaikutusalueen muuta asutusta. Sekä voimalat että niiden valot tulevat näkymään jopa näkymäalueanalyysissä esitettyä laajemmin Rovaniemen korkeimpiin rakennuksiin. Kaukomaisemassa muutos on luonnonmaisemasta teolliseksi maisemaksi ja pimeämaisemasta valomaisemaksi. Tuulivoimalat heikentävät Rovaniemen keskustasta katsoen ympäristökokonaisuuden yhtenäisyyttä ja muodostavat keskustasta ja Kivitaipaleen kylästä katsottaessa uuden kiintopisteen. Keskustasta 14 - 16 kilometrin etäisyys heikentää kuitenkin vaikutusta. Sähköjohtojen sijoittaminen muuttaa tienvarsiympäristöä. Muutos laajentaa avointa aluetta, mutta ottaen huomioon avoimen maisematilan laajenemisen leveys ja noin viiden kilometrin matkalle sijoittuva maantien pituus kyseessä ei ole katsottava olevan merkittävä vaikutus. Lapin ELY-keskus katsoo, että hankkeesta aiheutuvaa maiseman muutosta ei ole pidettävä suurena. Lapin ELY-keskus katsoo, että ottaen huomioon hankealueen sijoittuminen ihmistoimintojen alueelle, lähivaikutusalueella olevan asutuksen vähäinen määrä sekä muut edellä mainitut seikat hanke ei aiheuta todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Hankealueen linnustoarvot liittyvät kaatopaikkaan ja sen mahdollistamaan ravintoon linnuille. Nyt alueella ruokailevien lintujen määrän arvioidaan vähenevän merkittävästi kaatopaikan sulkemisen myötä. Lapin ELY-keskus pitää todennäköisenä, että vaikka alueen merkitys lintujen ravinnonhankinta-alueena ei poistu kokonaisuudessa, alueen merkitys linnuille tulee heikkenemään. Vaikutusalueella ei ole muita merkittäviä luonnonarvoja. Lapin ELY-keskus katsoo, että hankkeen toteuttaminen ei ylitä luonnon sietokykyä.

Lapin ELY-keskus katsoo, että hankkeesta vastaavan antamat tiedot osoittavat, että meluvaikutusalueen laajuus ei ole suuri ottaen huomioon vaikutuksen kohteena oleva väestön määrä. Asutusta ei ole todennäköisellä melualueella. Melusta tai välkkymisestä ihmisille aiheutuva vaikutus ei ole huomioiden vaikutusalueen laajuus, ottaen huomioon kohteena olevan väestön määrä, ja muutoksen suuruus merkittävästi haitallinen. Muutoinkaan aiheutuvaa haittaa tai ei voida pitää suurena tai monitahoisena.

Puolustusvoimien Pääesikunnan kannanoton mukaan 230 metriä korkeilla tuulivoimaloilla ei ole merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien toimintaan.

Vaikutusalue on rajattu, eikä sitä voida pitää laajana. Muutoinkin huomioiden hankkeen toteuttamisesta aiheutuva vaikutusten suuruus, monitahoisuus, todennäköisyys, kesto, toistuvuus ja palautuvuus, ei vaikutusten luonnetta voida pitää YVA-asetuksen hankeluettelon hankkeiden vaiku-

tuksiin rinnastettavina, merkittävän haitallisina vaikutuksina eikä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ole siten pidettävä tarpeellisena myöskään näillä perusteilla.

Hankkeen toteuttamisesta aiheutuvista vaikutuksista on katsottava olevan riittävästi tietoa eikä hanke todennäköisesti aiheuta laadultaan ja laajuudeltaan, eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, hanke luettelon tuulivoimalahankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Tämän vuoksi hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely ei ole tarpeen.

Merkittävyyden arviointiin ovat vaikuttaneet asetuksessa säädettyjen harkintaperusteiden tulkinnassa myös viranomaisosallisten näkemykset.

Sovelletut oikeusohjeet Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994 ja muutos 458/2006) 4 §, 5.2 §, 6 §, 17.2 § ja 19 §.
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006 ja muutos 359/2011) 6 § ja 7 §.
Hallintolaki (434/2003) 60 §.

MUUTOKSENHAKU Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (PHAO 01).

Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta tähän päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan (laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 19 § 3 momentti).

Johtaja

Timo Jokelainen

Ylitarkastaja

Leena Ruokanen

PÄÄTÖKSEN NÄHTÄVILLÄOLO

Kuulutus päätöksestä on nähtävänä Rovaniemen kaupungin ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ilmoitustaululla 26.7. - 26.8.2016. Päätös on nähtävänä saman ajan kaupungintalolla ja toistaiseksi sähköisesti internetissä osoitteessa [www.ymparisto.fi/alueellista ympäristötietoa>Lappi>ympäristövaikutusten arviointi>YVA-päätökset>Kuusiselän tuulipuisto](http://www.ymparisto.fi/alueellista_ymparistotietoa>Lappi>ymparistovaikutusten_arviointi>YVA-paatokset>Kuusiselän_tuulipuisto).

JAKELU JA MAKSUT

Päätös Hakijalle saantitodistuksin

Maksu maksutta

Tiedoksi Lapin liitto
Rovaniemen kaupunki
Kaavoitus, Markku Pyhäjärvi
Ympäristönsuojelu, Erkki Lehtoniemi
Rakennusvalvonta, Jonna Vinberg
Museovirasto
Lapin maakuntamuseo
Lapin aluehallintovirasto
Puolustusvoimat 3. Logistiikkarykmentin Esikunta
Metsähallitus, Lapin luontopalvelut
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
Finavia, Rovaniemen lentoasema
Fingrid Oyj
Narkaus paliskunta/Poroisäntä Antero Petäjäjärvi
Paliskuntain yhdistys
Lapin ELY-keskus: Y/Jukka Alatervo, Tiina Kämäräinen,
Pekka Herva
L/Eira Järviluoma, Ulla Alapeteri
E/Päivi Kainulainen
YVA-tiimi